

Kontinuirana edukacija

LIJEČENJE TRAUMATSKE RANE

MT Ferid Mahmutović

Vrste traumatske rane

- ▶ abrazije, laceracije, punktiformne rane i traumatske amputacije.
- ▶ Kod **abrazije** koža je oguljena, sa djelimičnim gubitkom površinskog sloja kože.

Vrste traumatske rane

Kod **laceracije** koža je otkinuta, sa šiljatim neravnim ivicama. Težina laceracije zavisi od njene veličine, dubine i lokalizacije.

Vrste traumatske rane

Punktiformna rana nastaje kada šiljat predmet, (nož, ekser ili parče stakla), prodre u kožu.

Vrste traumatske rane

Traumatska amputacija odnosi se na uklanjanje dijela tijela, ekstremiteta ili dijela ekstremiteta.

Pacijent sa traumatskom ranom

1. Kod pacijenta sa traumatskom ranom, prvo **procijenimo stanje disajnih puteva, disanje i cirkulaciju (rad srca)**. Ukoliko je potrebno, treba ih stabilizirati.
2. Čim smo ih stabilizirali, **obratimo pažnju na traumatsku ranu**.
3. **Procijeniti stanje rane**. Na početku se treba usmjeriti na **kontrolu krvarenja**. Obično se primjenjuje snažan, direktan pritisak i elevacija ekstremiteta. Ako se krvarenje nastavi, moramo komprimirati krvni sud.
4. **Liječenje i tehnika čišćenja rane** obično zavise od specifične vrste rane i stepena kontaminacije.

Oprema

- ▶ sterilni bubrežnjak
- ▶ fiziološki rastvor
- ▶ sterilni ulošci gaze veličine 10x10 cm
- ▶ sterilne rukavice
- ▶ sterilni štapići na vrhu obloženi vatom
- ▶ suh sterilni zavoj
- ▶ gaza natopljena benzinom
- ▶ podmetač za zaštitu posteljine

Po potrebi

- ▶ Makaze
- ▶ Kompresa
- ▶ Naočare
- ▶ Maska
- ▶ Ogrtač
- ▶ 50ml šprica sa šiljatim vrhom
- ▶ četka za hirurško pranje
- ▶ antibakterijska mast
- ▶ porozna traka
- ▶ sterilni pean
- ▶ hirurški konac
- ▶ hidrogen peroksid.

PRIPREMA OPREME

- ▶ Ispod područja koje čistimo staviti podmetač za zaštitu posteljine.
- ▶ Ukloniti svu odjeću koja pokriva ranu. Ako je neophodno, isijeći makazama i obrijati dlake oko rane da bismo olakšali čišćenje i liječenje.
- ▶ Postaviti neophodan materijal pored bolesnikovog kreveta.
- ▶ Napuniti sterilnu posudu sa fiziološkim rastvorom.
- ▶ Obezbijediti da tretirano područje bude dobro osvijetljeno i da omogući neposredno posmatranje rane. Zavisno od prirode i lokalizacije rane, da bismo spriječili širenje infekcije, nositi sterilne ili čiste rukavice.

IZVOĐENJE PROCEDURE

- ▶ Provjeriti pacijentovu historiju bolesti o ranijoj vakcinaciji protiv tetanusa. Ako je potrebno i propisano, uraditi imunizaciju.
- ▶ Ako je propisano, dati analgetik.
- ▶ Oprati ruke.
- ▶ Upotrijebiti neophodna zaštitna sredstva (ogrtač, maska i rukavice), ako postoji mogućnost prskanja i zapljuskivanja tjelesnim tečnostima.

Abrazije

- ▶ Isprati ostatke kože fiziološkim rastvorom.
- ▶ Ukloniti zemlju ili drugo onečišćenje sterilnom gazom natopljenom fiziološkim rastvorom.
- ▶ Ako je rana jako zaprljana, upotrijebiti hiruršku četku za njeno pranje.
- ▶ Malu ranu ostaviti suhu da se formira krasta. Velike rane moramo prekriti ljepljivim uloškom ili gazom koja je natopljena benzinom i blago fiksirati zavojem.
- ▶ Ako je propisano, staviti antibakterijsku mast.

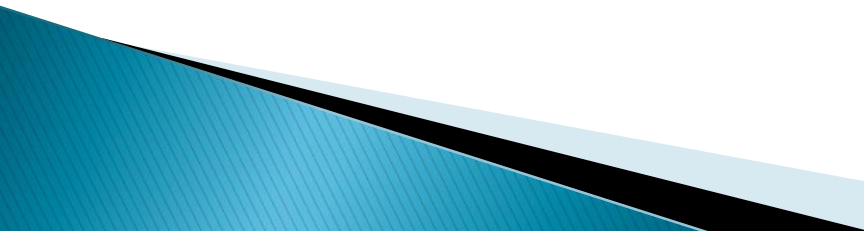
Laceracije

- Natopiti sterilnu gazu fiziološkim rastvorom.
- Pažljivo očistiti ranu od središta prema krajevima, oko 5 cm od ivica rane.
- Baciti zaprljanu gazu i upotrijebite novu, ako je neophodno.
- Nastaviti postupak dok rana ne bude čista.
- Ako je rana prljava, možemo je isprati fiziološkim rastvorom pomoću šprica od 50 ml.
- Pomoći ljekaru da ušije ranu i pri tome koristiti opremu za šivanje ili primijeniti sterilne ostatke porozne trake.
- Staviti ordiniranu antibakterijsku mast koja će spriječiti infekciju.
- Preko rane staviti sterilni zavoj da bi se apsorbovao sekret i spriječila bakterijska kontaminacija.

Punktiformne rane

- Ako je rana mala, ostavite je da krvari nekoliko minuta prije nego što je očistite.
- Veće rane ove vrste isprati prije previjanja.
- Stabilizirati svako unijeto strano tijelo dok ga ljekar ne ukloni.
- Poslije uklanjanja predmeta i zaustavljanja krvarenja, očistiti ranu kao što se čisti narezna ili duboka ubodna rana.

Amputacije

- Na mjestu amputacije staviti gazu natopljenu fiziološkim rastvorom.
 - Podignuti oštećeni dio i imobilizirati za hiruršku intervenciju.
 - Ponovo pokrijte amputirani dio i pripremite pacijenta za daljnji tretman i eventualni transport na mikrovaskularnu hirurgiju.
-

POSEBNE NAPOMENE

- ▶ **Kada ispiramo ranu, izbjegavajmo korišćenja većeg pritiska.** Ispiranje pod visokim pritiskom može da izazove krvarenje iz rane, ćelijsku smrt i mogući prodor bakterija u tkivo.
- ▶ Za čišćenje rane možemo koristiti fiziološki rastvor ili hidrogen-peroksid (njegova pjena ubrzava uklanjanje nekrotičnog tkiva). Ipak, **hidrogen-peroksid nikada ne sipati u duboku ranu** jer postoji rizik od razvoja gasne embolije. **Poslije upotrebe hidrogen-peroksida, ranu dobro isprati fiziološkim rastvorom.**
- ▶ **Izbjegavati čišćenje traumatske rane alkoholom**, jer alkohol izaziva bol i isušivanje tkiva. Isto tako **izbjegavati antiseptike za čišćenje rane**, jer oni mogu da uspore zarastanje.
- ▶ Na kraju, **nikada za čišćenje rane ne koristiti smotuljke vate ili uloške gaze obložene vatom**, jer vlakna vate koja ostanu u rani mogu da izazovu kontaminaciju.
- ▶ Poslije čišćenja rane, lekar može da zahtijeva da hirurški očistite ranu i uklonite nekrotično tkivo da bi se smanjio rizik od infekcije. Ako je neophodno, na ranu stavite svežanj uložaka od gaze natopljenih fiziološkim rastvorom dok se ne uradi debridman.

POSEBNE NAPOMENE

- **Obratiti pažnju na znake infekcije**, kao što su topla crvena koža ili gnojni sadržaj. Budimo svjesni da infekcija traumatske rane može da odloži zarastanje, poveća ožiljak i postane pokretač sistemske infekcije kao što je septikemija.
- **Pregledati sve zavoje.**
- **Ako postoji edem**, prilagoditi zavoj da bismo izbjegli pogoršanje cirkulacije u toj zoni.

KOMPLIKACIJE

- Čišćenje i njega traumatskih rana privremeno mogu da pojačaju bol.
- Snažno čišćenje rane može da dovede do prekida integriteta tkiva.

DOKUMENTACIJA

Zabilježiti

- datum i vrijeme obrade rane
- dimenzije rane
- stanje rane
- primjenu lijekova
- specifične postupke za njegu rane
- da su date upute pacijentu u vezi sa njegovim stanjem.

Mjerenje rane

